

Kırsalda Yaşayan Çiftçilerin Yaşam Memnuniyeti ve Gelecek Beklentisi: Çorum İli Kargı İlçesi Örneği

Fatma SAĞLAM^{1*}, İsmet BOZ¹

¹Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Tarım Ekonomisi Bölümü, Samsun

*Sorumlu yazar (Corresponding author): fatmasaglam1f@gmail.com

Geliş Tarihi (Received): 22.03.2023

Kabul Tarihi (Accepted): 28.04.2023

Özet

Tarımın ülke ekonomisine olan katkısını artırmak ve kırsal alanda yaşayan nüfusun sürdürülebilir bir gelir elde edebilmesi için çiftçilerin yapmış oldukları meslekten memnun olmaları son derece önemlidir. Araştırma kırsalda yaşayan çiftçilerin yaşam memnuniyeti ve gelecek beklentisini değerlendirmek üzere Çorum İli Kargı ilçesinde bulunan köylerde yürütülmüştür. Araştırma verileri üç köyden arazi büyüklüğüne göre çekilen tesadüfi örnekleme ile belirlenen 80 çiftçiden toplanmıştır. Veriler Mart-Nisan 2023 döneminde toplanmıştır. Veri analizinde ağırlıklı olarak tanımlayıcı istatistikler kullanılmıştır. Araştırma bulgularına göre köylüleri kırsal da yaşamaya motive eden en önemli faktörlerin memleketinde yaşıyor olmak, kendi işini yapıyor olmak ve birçok temel ihtiyaçlarını karşılıyor olmasıdır. Diğer taraftan motivasyonu azaltıcı faktörler ise kırsalda yeterince iş olanaklarının olmaması, sosyal faaliyetlerin bulunmaması ve gelirin düşük olmasıdır. Ayrıca tarımın, mesai kavramının bulunmadığı, doğal ve ekonomik riskleri fazla, kârlılığı düşük, saygınlığı hak ettiği konumda olmayan, yıpratıcı ve belirsizliklerle dolu bir meslek olduğu görüşü egemendir. Tarımın çiftçilere sevdirmesi ve çiftçi memnuniyetinin artırılması için öncelikle çiftçi ürünlerinin değer fiyattan satılması ve girdi fiyatlarının azaltılması yoluyla tarımsal gelirlerin artırılmasına yönelik politikalar uygulanmalıdır. Özellikle tarımı genç çiftçilere sevdirecek uzun dönemli projelere ve kırsalda yaşamı kolaylaştıracak alt yapı hizmetlerine ihtiyaç vardır.

Anahtar Kelimeler: Çorum, kırsalda çiftçilerin yaşam memnuniyeti, gelecek beklentisi, tarım ve hayvancılık

Life Satisfaction and Future of Rural Farmers: The Case of Çorum Province Kargı District

Abstract

It is extremely important for the farmers to be satisfied with their profession in order to increase the contribution of agriculture to the country's economy and for the population living in rural areas to obtain a sustainable income. The research was carried out in the villages of Kargı district of Çorum in order to evaluate the life satisfaction and future expectation of the farmers living in rural areas. Research data were collected from 80 farmers selected by random sampling from three villages according to the size of the land. Data were collected in the period of March-April 2023. In data analysis, mostly descriptive statistics were used. According to the research findings, the most important factors that motivate the villagers to live in the countryside are living in their hometown, doing their own business and meeting many of their basic needs. On the other hand, the factors that reduce motivation are the lack of job opportunities in the countryside, the absence of social activities and low income. There is also the view that agriculture is a profession where there is no concept of overtime, natural and economic risks are high, profitability is low, the prestige is not in the position it deserves, and it is full of risks and uncertainties. In order to popularize agriculture with farmers and increase farmer satisfaction, policies should be implemented to increase agricultural incomes by selling farmer's products at value prices and reducing input prices. In particular, there is a need for long-term projects that will make young farmers love agriculture and infrastructure services that will make life easier in rural areas.

Keywords: Çorum, rural life satisfaction of farmers, future expectation, agriculture and livestock

1. Giriş

Tarım sektörü, Cumhuriyetimizin kuruluşundan günümüze kadar, ülkemizin ekonomik ve sosyal gelişmesinde çok önemli görevler üstlenmiş ve bu görevini günümüze kadar sürdürmüştür. Ülke nüfusunun beslenmesinin sağlanması, Milli gelire ve istihdama katkı sağlaması, sanayi sektörünün hammadde ihtiyacını karşılaması, sanayiye sermaye aktarması, ihracata doğrudan ve dolaylı katkıda bulunması, bu gibi nedenlerden dolayı, tarım ekonomimizde vazgeçilmez bir sektördür. Giyinme, beslenme, sağlıklı çevrenin oluşması ve korunması, ekolojik dengenin kurulması ve sürdürülebilirliği gibi nedenlerden dolayı tüm ülke halkını ilgilendiren önemli bir sektördür (Sert ve Boz, 2021; Doğan, 2018; Cinemre ve Kılıç, 2015; Boz, 2004). Dünyada artan nüfusla birlikte tarım ürünlerine olan talep sürekli artış göstermektedir. Bu talebi karşılamak için geliştirilen yeni yöntemler, bir taraftan üretim artışı sağlarken diğer taraftan sağlıklı beslenme açısından ciddi sorunları da beraberinde getirmiştir (Boz ve Kılıç, 2012). Tahminlere göre 2050 yılında dünya nüfusunun 12 milyarı aşması beklenmektedir (Anonim 2010). Bu yüzden artan insan nüfusu bozulan dengeleri yeniden onaracak yaklaşımları bulmak ve bunların sürdürülebilirliğini sağlamalıdır (Böreççi ve Akıncı, 2019). Dünya nüfusunun artan nüfusla birlikte doğal kaynaklar üzerine baskı oluşturduğu bilinmektedir. Gıda ve Tarım Örgütü (FAO), günümüzde iklim değişikliği başta olmak üzere nüfus artışı, tarım alanlarının daralması ve su kaynaklarının azalması gibi küresel sorunlar nedeniyle gıda ve tarımsal üretimin geleceğinin risk altında olduğu vurgulanmakta, 7,5 milyar olan dünya nüfusunun 2050’de 9,7 milyara ulaşacağı ve iklim değişikliği konusunda gerekli çalışmaların yapılmaması durumunda 2030 yılında 35 ile 122 milyon insanın bundan etkileneceği, ekosistemde %60 oranında kayıpların yaşanacağı belirtilmektedir. Bununla birlikte 2050 yılında, %60 daha fazla gıdaya, %40 daha fazla suya, %50

oranında daha fazla enerjiye ihtiyaç duyulacağı öngörülmektedir (Stefanova, 2018). Bu gelişmeler ışığında küresel düzeyde yaşanan krizler, doğal afetler ve yükselen gıda fiyatları tarım sektörünün gıda gereksinimini karşılamadaki önemini daha da arttırmaktadır. Tarım sektörü gelişmekte olan ülkelere ülke nüfusunun beslenmesi, milli gelir ve istihdama katkı sağlaması, sanayi sektörünü hammadde bakımından desteklemesi, bu sektörde üretilen tarımsal girdilere talep oluşturması ve ülke ihracatına katkı sağlaması bakımından önemi yadsınamaz bir sektördür (Sert ve Boz, 2021; Cinemre ve Kılıç, 2015; Boz, 2004). Ancak son yıllarda iklim değişikliğinin etkisiyle sıcaklıkların artması daha az yağışlı iklim koşulları, ekstrem meteorolojik olaylarda artış, su kaynaklarında yaşanan azalmalar, kuraklık şiddetinde artış, su ve toprak kalitesinin bozulması, ekosistemin bozulması, biyolojik çeşitliliğin azalması, ekolojik alanlarda kayma, zararlılarda ve hastalıklarda artış, gübreleme ve ilaçlama sorunları ve bütün bunlara bağlı olarak tarımsal üretim ve kalitede bozulmalar ile sürdürülebilir gıda güvenliği tehdidi karşımıza çıkmaktadır (ÇŞİDB, 2023). Günümüzdeki klasik üretim anlayışının ötesinde tarım sektörünün daha teknik ve daha verimli yönetilmesi ihtiyacı her geçen gün artmaktadır. Sektörün üzerinde oluşan baskı unsurlarının beklentileri karşılayabilmesi adına nitelikli genç nüfusun tarımda istihdam edilmesi gelecek kuşakların gıda güvenliğinin sağlanması noktasında çok önemlidir (Berk ve Armağan, 2019). Gelişmiş ülkeler tarım sektörlerini geliştirmekte olan ülkelere karşı her zaman daha fazla oranda korumuştur. Bunun nedeni, tarımsal nüfusa diğer sektörlerdeki yakın bir tutarda gelir sağlayarak, tarımsal nüfustaki düşüşü engellemek olarak açıklanmaktadır. Bu durumların devamlılığı için de en büyük pay çiftçilere ve onların üretim gücüne düşmektedir. Tarımsal üretim dönemleri diğer sektörlerle kıyasla daha uzundur ve belirli zamanlarda yoğunlaşmaktadır. Bu

durum da kırsalda yaşayan çiftçilerin yaşam memnuniyeti ve gelecek beklentisi konusunu etkilemektedir. Çiftçilerin kırsal alanda sürdürmekte oldukları yaşamdan ve kendilerine sunulan kamu hizmetlerinden memnuniyetlerini inceleyen çeşitli çalışmalar vardır. Ma ve ark., (2021) Çin’de mısır üreticileri ile yürüttükleri bir çalışmada daha yüksek düzeydeki mutluluğun daha yüksek mısır verimliliği ile ilişkili olduğunu göstermektedir. Çiftçilerin mutluluğu, yaşları, eğitim seviyeleri, çiftlik büyüklüğü, makine sahipliği, tarımsal sübvansiyona erişim ve araba sahipliği tarafından pozitif olarak belirlenmektedir. Herrera ve ark., (2018) dokuz Avrupa ülkesindeki 1099 çiftlikten oluşan bir veri örneğini kullanarak, çiftlik düzeyindeki özelliklerin çiftçilerin işlerinden ve yaşam kalitelerinden duydukları memnuniyeti ne ölçüde etkilediğini incelediği çalışmada çiftlik işlerinden duyulan memnuniyetin, yaşam kalitesinden duyulan memnuniyet üzerinde önemli ve büyük bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir. Agarwal ve Agrawal (2017) Hindistan’da yürüttükleri bir çalışmada da çiftçilerin genel olarak mutsuz olduğunu tespit etmiştir. Araştırmada tarımı canlandırmak için küçük toprak sahibi çiftçilere odaklanan politikaların geliştirilmesi ve bu yolla daha memnun çiftçi yurttaşların yaratılabileceği görüşü savunulmaktadır. Kamaruddin ve ark., (2013) Kanada çeltik üreticileri ile yürüttükleri bir çalışmada, ilgili kurumların aktif katılımı, mali ve beşeri varlıkların güçlendirilmesi ve çiftçiler için daha kolay kabul edilebilir teknolojilerin tanıtılması, çeltik çiftçilerinin mutluluğunu artırmanın en iyi yolu olarak belirtmektedir. Türkiye’de kırsal alanda yaşayan ve geçimini tarımsal faaliyetlerden sağlayan çiftçilerin memnuniyet düzeyini konu alan çalışmalar sınırlı sayıdadır. Özer ve Dal (2022) Kilis ilinde çiftçilerin memnuniyetini inceleyen faktörleri incelerken, Aslan ve Armağan (2020) Aydın ili kırsal alanlarında sosyoekonomik yapı ve yaşam memnuniyetini incelemiştir.

Berk ve Armağan (2019) Niğde ilinde kırsal alanda genç çiftçilerin sorunları ve beklentilerini ele almıştır. Bunların yanı sıra çeşitli kamu ve tarımsal hizmetlerden çiftçilerin memnuniyetini konu alan araştırmalar vardır. Akçalı ve Boz (2022) Samsun İli Terme ilçesinde çiftçilerin ziraat odasının vermiş oldukları hizmetlerden memnuniyet düzeyini incelemiştir. Eryılmaz ve Kılıç (2021) Sinop ili Gerze ilçesinde semt pazarında ürünlerini satan çiftçilerin memnuniyet durumlarını incelerken, Günay ve ark., (2020) Giresun ilinde yürüttükleri çalışmada fındık üreticilerinin kendilerine yapılan desteklerden memnuniyet düzeylerini, (Kahramanoğlu ve Dağdelen, 2018) Aydın ilinde çiftçilerin arazi toplulaştırma hizmetlerinden memnuniyet düzeylerini, Kılıç ve ark., (2000) Samsun ilinde işletme sahiplerinin arazi toplulaştırma fikrine karşı tutumlarını incelemiştir. Tarım, toplumun beslenmesi için büyük öneme sahiptir. Kırsalda yaşayan çiftçiler de bu olgunun en büyük parçası ve onların yaşam memnuniyeti, onların geleceğe bakış açıları beklentileri her şeyin önündedir. Sürekli artmakta olan dünya nüfusunun gıda talebinin karşılanması adına tarımsal verimliliğin artırılması ve aynı zamanda çevrenin en iyi şekilde korunması gerekmektedir. Tarımın belkemiği olan çiftçilerin uzun ve yoğun geçen üretim ve hasat dönemlerinde yıpranma payı olarak tarıma ve hayvancılığa karşı bakış açılarında değişiklik ya da farklılık olabiliyor. Bunların önüne geçmek ya da yorgunluğu yıpranmışlığı en aza indirmek veya farklı bir deyişle mükâfat olarak üretim ve hasattan bekledikleri geliri elde etmek istemektedirler, tüm bunların karşısında hem beklenen gelirin hem de yaşam koşullarında oluşan iyileşmelerin sonucu olarak tarımda sürdürülebilirlik getiri olarak karşımıza gelir. Yapılan araştırma tam da bu nokta da kırsalda yaşayan çiftçilerin çiftçiliğe devam etme düşünceleri, yaşadıkları zorlukların gelecek beklentileri yaşam memnuniyetleri üzerinde etkileri, tarımın devamlılığı

açısında çocuklarının tarımla uğraşmasını isteyip istemedikleri ya da gelecek nesillere önerip önermedikleri üzerine sorularla fikir oluşması hedeflenmiştir. Literatür incelendiğinde konu hakkında daha önce yapılmış çalışmaların yetersiz kaldığı ve güncel olmadığı görülmektedir, bu sebeple sürdürülebilirlik ve çiftçilerin yaşam memnuniyeti, gelecek beklentisi insan hayatında dolayısıyla tarım için önemli unsur olması bu tez çalışmamın önemini artırmaktadır.

2. Materyal ve Yöntem

Çalışmanın ana materyalini Çorum ili Kargı ilçesinde kırsalda yaşayan

çiftçilerin yaşam memnuniyeti ve gelecek beklentisi üzerine tabakalı tesadüfi örnekleme yöntemi ile seçilen çiftçilerle yüz yüze yapılan anketlerden elde edilen veriler oluşturmaktadır. Bu verilere ek olarak Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) ile ulusal ve uluslararası araştırmalardan elde edilmiş veriler de ikincil veri olarak kullanılmıştır. Araştırmanın ana kitesini, Çorum ili Kargı ilçesinde kırsalda yaşayan çiftçilerin yaşam memnuniyeti ve gelecek beklentisi üzerine 80 çiftçi ile görüşülen anketler oluşturmaktadır. Anket yapılan örneklem büyüklüğünün tespitinde tabakalı tesadüfi örnekleme yöntemi kullanılmıştır (Yamane, 2001).

$$n = \frac{N \sum (N_h \cdot S_h^2)}{N^2 D^2 + \sum (N_h \cdot S_h^2)}$$

$$D^2 = (d/z)^2$$

Formülde;

n: Örnek hacmi

N_h: İlgili tabakadaki toplam çiftçi sayısı

S_h: İlgili tabakanın standart sapması

N: Örnekleme çerçevesindeki çiftçi sayısı

D: Kabul edilebilir hata

d: Ortalamadan sapma

z: Güven aralığı için t tablo değerini ifade etmektedir.

Yapılan analizler sonucunda %90 güven aralığı ve %5 hata payı ile araştırmada kullanılan örnek çiftçi sayısı 80 olarak belirlenmiştir. Örnek büyüklüğünün tabakalara dağılmasında Neyman paylaşma formülü uygulanmıştır.

Çalışmada kullanılan anket, iki bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde çiftçilerin yaşı, eğitim durumları, aile ile yaşama durumu, tarımsal gelir gibi sosyoekonomik ve demografik özellikleri belirleyen sorulara yer verilmiştir. Anketin ikinci bölümünde çiftçilerin kırsalda ve tarımda yaşadığı sorunlar ve tarımsal açıdan gelecek beklentileri gibi ifadelerle yer verilmiştir. Aynı bölümde çiftçilerin motivasyonunu artırıcı ve azaltıcı sebepleri tespit edici sorular yöneltilmiştir. Yine çiftçilerin memnuniyet derecelerini ve gelecek

beklentilerini tespit etmek amacıyla sorulan sorular bu bölümde yer almıştır. Anket çoğunlukla kapalı uçlu sorulardan oluşturulmuştur. Bir ön test çalışması yapılarak anlaşılması zor olan sorularda ifade değişikliği yapılmıştır. Veri toplam işlemi Mart- Nisan 2023 döneminde tamamlanmıştır.

3. Bulgular ve Tartışma

3.1. Sosyoekonomik özellikler

Çiftçilerin sosyoekonomik özelliklerine ilişkin bulgular Tablo 1'de verilmiştir. Tablodan yaş itibarıyla çiftçilerin % 2,50'lik kısmın 18-24 yaş aralığında % 5'lik kısmın 25-30 yaş aralığında, % 20'lik kısmın 31-40 yaş aralığında, %28,75'lik kısmın 65+ yaş ve son olarak % 43,75'lik kısmın ise 41-65 yaş aralığında olduğu görülmektedir. Bu bulgulara göre araştırma bölgesinde anket yapılan çiftçilerin çoğunluğu 31-40 yaş aralığı ve 41-65 yaş aralığında olan çiftçilerden oluşmaktadır. Bölgede genellikle çiftçiler gün geçtikçe daha yaşlı kişilerden oluşmakta, daha genç olan çiftçilerin azlığı dikkat çekmektedir. Cinsiyet açısından çiftçilerin %16,3'lük

kısmını kadınlar, %83,8’lik kısmında ise erkek çiftçiler oluşturmaktadır. Çiftçilerin %9’u bekâr ve %71’i evlidir. Çiftçilerin eğitim durumu ile ilgili sorgulama yapıldığında %50’lik kısmın ilkokul mezunu olduğu ve onu %20 ve %12,5’lik sonuçlarla lise ve ortaokul mezunu olduğunu belirten çiftçiler takip etmektedir. Bölgede lisans mezunu olan çiftçi bulunmamaktadır. Çiftçilerin tarım dışı gelir durumu sorulduğunda %70’inin tarım dışı gelirinin olduğu %30’unun ise tarım dışı gelirinin olmadığı görülmüştür. Görüşülen çiftçilerin gelir düzeyleriyle ilgili soru yöneltildiğinde %6,3’ü 8,500 TL

olarak belirtmiş %28,8’lik kısmı 8.500-15.000 TL arasında gelir düzeyinde olduğunu belirtmiştir. Toplam çiftçilerden %43,8’lik bir kısım ise gelir durumunu belirtmek istememiştir. Bununla birlikte %1,3’lük kısmı “tarım ve hayvancılıkla uğraşıyorsak düzenli gelirimiz olmaz tatbiki, sezonluk kazanıyoruz, toplu para elimize geçmiş oluyor” şeklinde görüş belirtmiştir. Çiftçilere yaşadıkları köye göre gelir düzeyleri sorulduğunda büyük çoğunluğun (%75) orta gelir düzeyinde oldukları, %18.75’in düşük ve %6.25’inin yüksek gelir grubunda oldukları anlaşılmıştır.

Tablo 1. Sosyoekonomik özellikler

Yaş	Frekans	%	Cinsiyet	Frekans	%
18-24 arası	2	2,50	Kadın	13	16,3
25-30 arası	4	5	Erkek	67	83,8
31-40 arası	16	20	Toplam	80	100
41-65 arası	35	43,75	Medeni Durum	Frekans	%
65+	23	28,75	Evli	71	88,8
Toplam	80	100	Bekâr	9	11,3
Eğitim	Frekans	%	Toplam	80	100,0
Okur-Yazar Değil	4	5	Aylık Gelir	Frekans	%
Okur-Yazar	6	7,5	8.500	5	6,3
İlkokul	40	50	8.500-15.000	23	28,8
Ortaokul	10	12,5	15.000-40.000	14	17,5
Lise	16	20	40.000+	2	2,5
Yüksekokul	4	5	Sezonluk	1	1,3
Lisans	0	0	Belirtmek İstemiyorum	35	43,8
Toplam	80	100	Toplam	80	100
Köye göre gelir	Frekans	%	Gelir Kaynağı	Frekans	%
Düşük	15	18,75	Sadece tarım	24	30
Orta	60	75	Tarım ve diğer	56	70
Yüksek	5	6,25	Toplam	80	100
Toplam	80	100,00	Toplam	80	100,00

Tablo 2. Kırsalda yaşayan çiftçilerin motivasyonunu artıran ve azaltan etmenler

Motivasyonunu Artırıcı Etmenler	Kişi Sayısı	%	Motivasyonu Azaltan Etmenler	Kişi Sayısı	%
Memleketimde Yaşıyor Olmak	70	87,5	İş İmkânlarının Yetersizliği	54	67,5
Kendi İşimi Yapmak	68	85,0	Sosyal Faaliyette Bulunamamak	41	51,3
Temel İhtiyaçları Karşılıyor Olmak	62	77,5	Gelirimin Düşük Olması	31	38,8
Aile Büyükleri ve Akrabalar	30	37,5	Çevre Baskısı ve Tutumu	21	26,3
Gelir Seviyem	22	27,5	Saygı Görememek	19	23,8
Kendime Zaman Ayırmak	21	26,3	Sosyal Statü	15	18,8
Sosyal Çevrem	11	13,8			
Sosyal Statüm	10	12,5			

Kırsal alanda yaşayan ve geçimini tarımsal faaliyetlerden sağlayan kişilerin motivasyonunu artıran ve azaltan birçok

faktör bulunmaktadır. Tablo 2’de çiftçilerin yaşam memnuniyeti açısından motivasyonlarını artırıcı ve azaltıcı

etmenler verilmiş olup yaşam memnuniyetini artıran en önemli faktörün çiftçinin kendi memleketinde yaşıyor olmasıdır. Bunu sırasıyla, kendi işini yapıyor olmak, temel gıda ihtiyaçlarını kendi işletmesinden karşılıyor olmak, aile büyükleri ve akrabalara yakın olmak, gelir düzeyi yeterli olmak, kendine zaman ayırabilmek, sosyal çevre ve sosyal statü faktörleri izlemektedir. Buna karşın kırsalda iş imkânlarının yetersizliği, sosyal faaliyette bulunamamak, gelirin düşük olması, çevre baskısı ve tutumlar, başkalarından saygı görmemek ve sosyal statü gibi faktörlerin de bazı çiftçilerin motivasyonunda olumsuz etki ettiği görülmektedir. Tablo 3'te görüldüğü gibi kırsalda yaşayan çiftçilere gelecek

beklentileriniz nelerdir diye sorulduğunda çoğunluk bir beklentim yok, bu minvalde cevaplar verildi sadece zamanın geçmesini beklediklerini belirterek kendilerini bir umutsuzluğa yönelttikleri görülmektedir, bir kısım ise 'gelecekte beklenim tabi ki her zaman var yoksa yaşayamayız' şeklinde cevaplarla umutlu bir yaşamı sürdürdüklerini ilettiler. Çiftçilerimizin gelecek beklentileri, gelir düzeyleri ve aile yaşamları ile doğru orantılı bir düzeyde ilerlemektedir. Çünkü bazı çiftçiler veri toplama sırasında hayat pahalılığından, maliyetlerin yüksek oluşundan, çiftçiliğin yorucu ve gelirin düşük olmasından yakınmıştır. Bu durum da çiftçiye umutsuzluğa ve beklentilerin sifıra düşmesine sebep olmaktadır.

Tablo 3. Kırsalda yaşayan çiftçilerin gelecek beklentisi

Gelecek Beklentisi	Frekans	%
Ailemle, Çocuklarımla Huzurlu Bir Ömür	10	13
Hiçbir Beklentim Kalmadı	16	20,8
Bu Pahalılığın Normale Dönmesi	5	6,5
Çiftçinin, Üreticinin Arkasında Durulması	7	9,1
Önce Ülkemizin Sonra Köyümüzün Daha İlerlemesi	3	3,9
Mutlu, Huzurlu Bir Gelecek	14	18,2

Tablo 4. Çiftçilerin kendi geleceklerinden umutları/yaşam memnuniyet durumları

Kendi Geleceklerinden Umutları	Frekans	%	Memnuniyet Durumları	Frekans	%
Umutluyum, gelecekte olumlu beklentim var	44	57,2	Memnun Değilim	14	17,5
Umutlu değilim	18	23,4	Memnunum	63	78,8
Bu günü geçirmek yeter	11	14,3	Hiç Memnun Değilim	3	3,8
Kararsızım	7	9,1	Toplam	80	100
Toplam	80	100			

Tablo 4'te çiftçilerin kendi geleceklerine dair umutları ve beklentilerini ölçmeye yönelik sorulan soruya %57,2'lik bir kısım umutluyum geleceğimden bir sürü beklentim ve yapacaklarım var şeklinde cevap vermişler. Yaklaşık dörtte üçlük (%23,4) bir kısım gelecekte umutlu olmadığını belirtmiştir. Günü birlik yaşayanların oranı %14,3 iken bu konuda kararsız olduklarını söyleyenler %9,1'lik bir kısım oluşturmuştur. Memnuniyet durumlarını ölçmek adına yöneltilen memnuniyet dereceniz nedir sorusuna %78,8'lik kesim tüm zorluklara rağmen yaşamlarından memnun olduğunu belirtmiştir. Bunun dışında %17,5'lik kesim ise memnun olmadıklarını belirtmiş geriye

kalan %3,8'lik kesim ise hiç memnun değilim cevabını vermiştir. Bu bağlamda çiftçilerin büyük çoğunlukla kanaatkar oldukları ve köydeki düşük olanaklara rağmen yaşamlarından memnun oldukları söylenebilir. Bu durum kırsaldaki düşük beklenti düzeyine bağlanabilir.

Sonuç ve Öneriler

Anket yapılan çiftçilerin geneli yaşamlarından memnun olduklarını, artık olanakların kısıtlılığında yakınılan dönemin geride kaldığını ve köy kent ayrımının kalmadığını belirtmişlerdir. Çiftçiler çoğunlukla tarımı sektör dışındaki gençlere önermemektedir. Çiftçilerin kırsala dair yaşadıkları en büyük

sorunlarından birisi ilçe ve şehir merkezine ulaşım sorunudur. Bunun önüne geçilmesi için ek seferlerle ulaşım konusunda bir kolaylık sağlanabilir.

Yaşamdan ve gelecekte beklenenlerin her zaman bulunduğunu, zaten beklenti olmadığı zamana geldiklerinde yaşama umudunun da bitmiş olduğu anlamına geleceğini söylemişlerdir. Buna karşın bazı çiftçilerin ise beklenti ve gelecek düşüncesi konusunda umutsuz oldukları, sadece bugünü yaşayıp geçirmek istedikleri gözlemlenmiştir. Görüşülen çiftçilerin çoğunluğu 30-65 yaş aralığına sahip ve yaşam memnuniyet dereceleri sorgulamasında da çoğunluğun yaşamlarından bütün zorluklara rağmen memnun oldukları sonucu çıkarılmıştır. Her ne kadar tarımsal faaliyetler diğer mesleklere göre mesai kavramı olmayan, doğal ve ekonomik riskleri fazla, kârlılığı düşük, yıpratıcı ve belirsizliklerle dolu olsa da kırsal alanda yaşayan ve geçimini bu işlerle sağlayan çiftçilerin başka mesleklere geçmesi oldukça zordur. Bu bağlamda köylünün yerinde kalkandırılması ve kırsal alanlarda refah düzeyinin yükseltilmesi için çeşitli politikalara ihtiyaç vardır. Tarımda gelişmeler her çağda ve her zamanda olmalıdır ki kırsalda yaşam kalitesi artsın ve alternatifler çoğalsın. Köyde yaşayan gençlere yönelik etkinlikler, spor müsabakaları, eğitim seminerleri ve yaşam alanları geliştirilerek gelecek nesil kuşakların kırsal alana bağlı kalmaları sağlanmalıdır. Çiftçilerin tarımsal üretime katkılarını artırmak, onların yaşam memnuniyetini ve geleceğe dair beklentilerini diri tutmakla sağlanabilir. Kırsaldaki aile ve mesleki yaşantısından memnun olan çiftçiler kuşkusuz daha büyük ve verimli tarımsal işletmelere sahip olmak için uğraşı verecektir. Bu durum muhtemelen kendi çocuklarının da kırsalda yaşamasına, gelir, refah ve mutluluk düzeyi daha yüksek olan bir kırsal yaşam sürmesine yol açacaktır.

Yazarların Katkı Beyanı

Yazarlar makaleye eşit katkıda bulduklarını, makalenin yayına hazır son

halini gördüklerini/okuduklarını ve onayladıklarını beyan ederler.

Çıkar Çatışması Beyanı

Tüm yazarlar, bu çalışma için herhangi bir çıkar çatışması olmadığını beyan etmektedir.

Kaynaklar

- Agarwal, B., Agrawal, A. 2017. Do farmers really like farming? Indian farmers in transition. *Oxford Development Studies*, 45(4): 460-478.
- Akçalı, A., Boz, İ. 2022. Çiftçilerin Ziraat Odasının Verdiği Danışmanlık Hizmetlerinden Memnuniyet Düzeyi: Samsun İli Terme İlçesi Örneği. *ISPEC Journal of Agricultural Sciences*, 6(2), 211-222.
- Akkaya, M. A. 2020. Kırdan kente göçün azaltılmasında genç çiftçi desteğinin rolü ve etkisi: Ankara ili Polatlı ilçesi araştırması. Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü. Ankara.
- Anonim, 2023. Türkiye İstatistik Kurumu. Yıllar içinde göç ve nüfus (<https://www.tuik.gov.tr/>), (Erişim tarihi:20.05.2023).
- Aslan, F., Armağan, G. 2020. Kırsal alanlarda sosyo ekonomik yapı ve yaşam memnuniyeti: Aydın ili örneği. *Adnan Menderes Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi*, 17(1): 71-80.
- Berk, A., Armağan, S. 2019. Kırsal alanda genç çiftçilerin sorunları ve beklentileri; Niğde ili örneği. *Alatırım Dergisi*, 18(1); 57-64.
- Boz, İ., Kılıç, O. 2021. Türkiye’de organik tarımın gelişmesi için alınması gereken önlemler. *Türkiye Tarımsal Araştırmalar Dergisi*, 8(3), 390-400.
- Boz, İ., 2004. Tarım sektörünün iktisadi kalkınmadaki rolü. (Ed: T. Saban, M.Kar). Kalkınma Ekonomisi: Seçme Konular, Ekin Kitabevi Yayınları, Bursa.

- Börekçi, Ö. M., Akıncı, İ. E. 2019. Kahramanmaraş kırmızıbiber tarım alanlarının organik tarıma uygunluğunun, pestisit kullanımı ve kalıntı düzeyleri bakımından araştırılması. *Alatarım*, 18(1), 12-22.
- Cinemre, H.A., Kılıç, O. 2015. Tarım Ekonomisi. Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Ders Kitabı, (11):5.
- ÇŞİDB (Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, İklim Değişikliği Başkanlığı).2023a. Temel Kavramlar. (<https://iklim.gov.tr/ss/temel-kavramlar>), (Erişim tarihi:12.02.2023)
- Doğan, S. 2018. Türkiye İçin Tarımın Önemi. TESAV – Toplumsal Ekonomik Siyasal Araştırmalar Vakfı. (<http://www.tesav.org.tr>)
- Eryılmaz Aydın, G., Kılıç, O. 2021. Semt pazarında ürünlerini satan çiftçilerin görüşleri ve memnuniyet durumları: Sinop ili Gerze ilçesi örneği, *Türkiye Tarımsal Araştırmalar Dergisi*. 8(2): 228-234.
- Günay, H. F., Uygun, U., Yardımcıoğlu, F. 2020. Fındık üretimine yönelik mali desteklerin yeterlilik ve çiftçi memnuniyeti yönünden değerlendirilmesi. *Sakarya İktisat Dergisi*, 9(4): 299-332.
- Herrera, B., Gerster-Bentaya, M., & Knierim, A. 2018, July. Farm-level factors influencing farmers satisfaction with their work. In 2018 Conference, July 28-August 2, 2018, Vancouver, British Columbia (No. 277024). International Association of Agricultural Economists.
- Özer, M., Dal, S. 2022. Çiftçilerin memnuniyetini etkileyen faktörlerin analiz edilmesi: Kilis Örneği. *Uluslararası Ticaret ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 6(2): 81-91.
- Kahramanoğlu, E., Dağdelen, N. 2018. Aydın dalama ovasında arazi toplulaştırma çalışmalarının tarla içi geliştirme hizmetleri ve çiftçi memnuniyeti açısından irdelenmesi. *Adnan Menderes Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi*, 15(2): 59-66.
- Kamaruddin, R., Ali, J., Saad, N. M. 2013. Happiness and its influencing factors among paddy farmers in Granary Area of Mada. *World Applied Sciences Journal*, 28(13): 91-99.
- Kılıç, O., Ceyhan, V., Özyazıcı, G. 2000. Çiftçilerin arazi toplulaştırmasına karşı tutumlarının belirlenmesi (Boyacılı köyü örneği). *Ondokuzmayıs Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi*, 15(3): 80-91.
- Ma, W., Vatsa, P., Zhou, X., Zheng, H. 2021. Happiness and farm productivity: insights from maize farmers in China. *International Journal of Social Economics*, 49(1): 97-106.
- Sert, H., Boz, İ., 2021. Çorum ili Mecitözü ilçesi tarla arazilerinde kapitalizasyon faiz oranının belirlenmesi. *ISPEC Tarım Bilimleri Dergisi*, 5(4): 833-845
- Stefanova, N.A., 2018, The role of e-agriculture in the context of global and regional challenges, FAO-High Level Forum on eagriculture, 2gether 4 Strong Digital Agriculture, 18-20 April 2018, Sofia, Bulgaria.
- Tuna, Y. 2011. Dünya tarımsal üretimindeki gelişmeler ve Türkiye. *İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Mecmuası*, 46(0): 217-242.
- Yamane, T. 2001. Temel Örnekleme Yöntemleri (1. Baskı). Çev. A. Esin, MA Bakır, C. Aydın ve E. Gürbüzsəl), Literatür Yayıncılık, İstanbul.

Atf Şekli: Sağlam, F., Boz, İ., 2023. Kırsalda Yaşayan Çiftçilerin Yaşam Memnuniyeti ve Gelecek Beklentisi: Çorum İli Kargı İlçesi Örneği. *MAS Uygulamalı Bilimler Dergisi*, 8(2): 403-411.

DOI: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.8063040>.

To Cite: Onursal, N., 2023. Life Satisfaction and Future of Rural Farmers: The Case of Çorum Province Kargı District. *MAS Journal of Applied Sciences*, 8(2): 403-411.

DOI: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.8063040>.
